

Недељко Богдановић*
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет

УДК 811.163.41'374
Научна полемика
Примљен: 6. 5. 2011.

ТЕМАТСКИ И(ЛИ) ТЕРМИНОЛОШКИ ДИЈАЛЕКАТСКИ РЕЧНИК¹

У раду се указује на постојање и потребу рада на тематским дијалекатским речницима, као предуслову израде термилолошких речника српског језика.

Кључне речи: Српски језик, дијалекатски речник, тематски дијалекатски речник

Српски језик, поред дијалекатских речника општега типа (в. Литературу) располаже тематским дијалекатским речницима, који ту своју одредбу садрже већ у наслову: *Српскохрватска лексика рибарства, Терминологија куће и покућства у Војводини, Пастирска терминологија Срема, Пастирска терминологија Пећког Подгора, Сточарска лексика села Лозана, Коларска терминологија Срема, Јужноморавска повртарска лексика, Ткачка терминологија Драгачева, Ткачка лексика југоисточне Србије, Метеоролошка лексика говора Сврљига, Ратарска и повртарска лексика села Дебелице, Лексика старих заната, Жупски виноградарски речник* (в. Литературу)

Тематски дијалекатски речници представљају лексиконски уређен попис лексема које се својим значењем везују за неку област природе, људског деловања или поимања и исходе из комуникације у једној социјалној заједници чији говор има карактер дијалекта. У томе би они били речници – у начину презентације своје садржине.

Дијалекатски би били због дијалекатског обележја које схватамо као постојање нестандардних особина у гласовном и обличком инвентару лексеме. Као дијалекатски они су нужно и регионални, а и тај се податак садржи у њиховим насловима.

У зависности од ширине захвата и степена обраде у сваком се дијалекатском речнику општега типа садржи, у извесном опсегу, и тематски речник неке појмовне или термилолошке теме. Број тема је идеалан, и зато недостижан. Замишљамо теме попут „боја“, „ратарства“, „пастирства“, „земљописа“ итд.

У осврту на *Речник лесковачког говора* Б. Митровића, првог речника после Елезовићевог (дотад јединог дијалекатског речника српског) Бојан Попов

* nedb@junis.ni.ac.rs

¹ Основу овога рада чини текст који је аутор својевремено поднео на трибини Вукове задужбине, у оквиру Скупа слависта, који се сваке године организује у Београду. После више година, на жалост, радови са тога скупа нису могли бити публиковани, па тај текст овде објављујемо, унеколико допуњен, и уклопљен у тематику пројекта „Дијалектолошка истраживања српског језичког простора“ (ЕДБ 178020), који се, уз материјалну помоћ Министарства за науку Републике Србије реализује у Институту за српски језик САНУ, под руководством академика Слободана Реметића.

открива постојање више тема, које наводи пратећи их примерима из Речника: *рођачка терминологија*, *земљорадничка* и *сточарска терминологија*, неаграрни *фитоними*, непољопривредни *зооними*, *религијска терминологија*, „предмети *материјалне културе*“, термини везани за *народне обичаје*, називи *одеће и обуће*, *ветеринарска* (анатомска и медицинска дијалекатска терминологија), *метеоролошка лексика*, *кулинарска терминологија*, *називи* дечјих игара (Попов 1987, 175–176). Разуме се, он ове теме открива као видне теме у оквиру јединственог дијалекатског речника.²

Дијалекатски тематски речник може бити и терминолошки утолико што у високом проценту свога фонда (азбучника или абецедара) садржи лексеме које се могу сматрати терминима.

Терминолошки речник нужно је тематски, али није нужно и дијалекатски. Може и то бити ако испуњава услове дијалекатског речника.

У пракси наше дијалекатске лексикографије има радова типа „Терминологија... (коларска, пастирска, кчачка ...)“. У ствари, у њима се најчешће даје лексика која „опслужује“ одабрану област рада, али у конкретном говору (у говору Срема, у говору Пећког Подгора, у говору Сврљига итд.). Поред термина у таквим се збиркама и речницима налази и друга, општија, лексика, истина са терминолошком вредношћу, неопходна „и“ за дотичну област, али позната и на ширем плану („чекић“ припада многим терминологијама, као и „нож“ итд., па би се нашао у многим терминологијама, често с неким детерминативом: *зидарски*, *обућарски*, *лимарски*...). Питање је где би, у којој би тематској скупини, лексема *цвет* била термин, иако би се лакше сместиле речи: *цвећар*, *цвећарство*, *цветница*, *цветник* итд. Пошто смо још увек у фази дескрипције, наша издања су радње у којима постоји записивање, објашњавање, дакле „обрада“, па онда дође и „речник“.

Као и код сваког посла, и при изради тематских речника постоји питање сврхе, односно употребности, односно циљева којима треба да послужи резултат напора на њиховом састављању и евентуалном публиковању.

Требало би да сврха терминолошког речника буде прескриптивна на нивоу једнога језика или политичке заједнице, шире: једне културе. Такви речници би, судећи по наслову, били стручно помагало у едукативном просецу и пословној, па и научној, комуникацији у оквиру једне струке. За ту сврху они морају бити синхрони, да покривају текуће стање рада и поимања. Међутим, речници народних говора, као речници нестандардне лексике, па и речници народне терминологије дескриптивни су и у најбољем случају (поред културолошке функције, која им је такође иманентна) могу бити у функцији припреме за терминолошке речнике. Наши тематски/терминолошки речници не одвајају актуелну лексику од историјске и скоро по правилу иду за „богатством“, истичу синонимику (за језичара занимљиву, али за стварног корисника у пословној комуникацији можда и сувишну јер му подрива неопходну терминолошку прецизност).

Тематски речници, више него други, пружају могућност увида у културне аспекте живота једне регије. Фонд лексема речника схваћен као фонд (залиха) појмова које говорници имају о дотичној области живота сведочанство је о по-

² Већ нису ретки радови у којима се говори о лексци појединих лексичких тема у дијалекатским речницима, попут: Н. Богдановић: *Ботаничка лексика у Речнику пиротског говора* (Прилози из Фитолингвистике, III, Ниш 2000); Д. Ћупић: *Демонолошка лексика у источној Србији*, Етнокултуролошки зборник, књ. 5, Сврљиг 1999, итд.

стојању свести о реалијама или духовним појмовима који чине саставни део живота. Сврха је, дакле, тематских речника културолошка.

Досадашња наша лексикографија, иако у овоме скромна, пружа могућности за неке одговоре, или бар за изоштравање питања.

Тематски речници могу се израђивати или у случају да имамо довољан фонд опште лексике (која нужно укључује у себе и тематску), или на лексиси посебно прикупљеној уколико не постоје могућности за свеобухватно прикупљање опште лексике, или као комбинација ових околности, тј. да се до општих речника дође прикупљањем и обрадом лексике део по део.

Српски тематски или термилошки речници за основу имају грађу која је у већини случајева прикупљена на основу упитника (инвентара), што већ на томе нивоу израде носи и своје предности и своја ограничења.³

Тематски речници произлазе из могућности (и потребе) тематизовања лексике као целине. Има више подела, а једну, као „основне теме“ даје и Н. Толстој:

„*Природа*: географска, метеоролошко-астрономска, ботаничка, зоолошка терминологија.

Привреда и занати: земљорадничка, сточарска, пчеларска, ловачка, рибарска, поморска, шумарска, дрводељска, ткачка, лончарска, ковачка и друга занатска (пекарска, кројачка, обућарска итд.) терминологија.

Материјална култура: грађевинарска (архитектурска) терминологија, терминологија превозних средстава, земљорадничких и других оруђа и справа, народне ношње, народних јела и пића, покућства, посуђа и сл.

Духовна култура: терминологија годишњих, породичних и околиналних обичаја и њихови језички клишеи.

Социјална култура: родбинска терминологија, терминологија друштвених и правних обичаја, народних игара, дечјих игара и сл.

Народна знања: медицинска и ветеринарска терминологија. „(Толстој 1984, 186).

Свака би од ових тема представљала могућност за засебан речник, иако све оне улазе у општи речник једнога говора (дијалекта).

Поред издвајања области, овде се увек спомиње „терминологија“.

Још више тема може се наћи у предговору *Тимочког дијалекатског речника* Јакше Динића:

„Уписиване су речи из пољопривреде, сточарства, затим називи биљака, називи домаћих животиња настали у вези с њиховим телесним и другим особинама, називи дивљих животиња, инсеката, речи из грађевинарства, сеоских заната, речи из породице, друштвених односа, митологије, религије, историје, речи о празницима, обредним хлебовима, о међусобним односима, о смерности и неуверености, о разбојништву, лоповлуку, о вредноћи и прилежности, о лењости, о домаћинском односу и расипништву, о псовкама и насиљу, о подсмеху, о милосрђу, о старости и немоћи, о сиромаштву и беди, о финансијским тешкоћама и запошљавању, речи о болестима људи и животиња, о анатомији људској и

³ Мали број ових упитника је публикован, а други су „у оптицају“ код сарадника институција које се баве прикупљањем и проучавањем лексике народних говора (факултети на којима се предаје дијалектологија, Институт за српски језик, центри за научна истраживања САН)

животињској, о народној медицини, о враџбинама, бајањима, песмама, свиркама, музичким инструментима, народним колима, свадбама, рођењу, крштавању, о погребним обичајима, покућству, алату, посућу, саобраћајним средствима, о ратовима и великим народним невољама, о радости и тузи, о дечјим играма и радовањима, о школовању, о народној ношњи мушкој и женској, о домаћој радности: ткању, предењу, плетењу, крпљењу и прању, о народним јелима, свађама и тучама, речју: *о свим видовима људске делатности и живота*“ (Динић 2008, XXV; истицање наше – Н. Б.).

А највише таквих тема намеће сам живот, који, иначе, ниједну појаву не оставља без језичке ознаке, само је питање процедуре (умећа, одговорности и стварних могућности – временских, материјалних...) да се осмисли рад на речницима ове врсте и да се напор лексикографа подведе сврси.

Нека искуства и сами смо стекли радећи на скромном *Змијском речнику* (југоисточне Србије) и нешто теgebнијем и замашнијем речнику географске терминологије који смо назвали *Земљописна и њој сродна лексика југоисточне Србије* (в. Литературу).

Тематски речници у некој типологији речника спадали би у ограничене речнике. Ограничења су одређена темом и количином грађе, али и селекцијом семантичког потенцијала, што значи да се у случају вишезначница за речник узима оно значење које је одређено темом, док се друга запостављају.

Сврха тематског речника треба да одреди и лексикографски поступак, под којим подразумевамо организацију информација које се нуде под речничком одредницом.

Уколико се ради о теми која не би била искључиво термилошке природе, дефиниције би могле одређивати појмовну хијерархију у ужематематским језгрима, а ако су више термилошки, информације би могле бити оријентисане на још неке моменте.

У случају вишезначности, а вишезначност скоро да је редовна особина пунозначних речи, тематски речник нужно редукује семантички потенцијал лексеме на значење подређено теми, док остала значења остају изван речника.

Тематска лексика информише о садржају свести и искуства у некој области рада и живота. Али, она као и свака лексика, информише и о стању језичког система, о граматичкој структури, иако то није главни разлог издвајања. Неретко, то може имати и едукативну функцију, па су напомене о извесним граматичким обележјима корисне за коначну употребу.

Информација која се даје лексемом и лексиконом тематске лексике је селективна, јер је само једна сема тематска. Тематски речник, дакле, има редуковану семантику, он је једнозначан. То одговара захтеву да буде прецизан, да не ствара недоумице, односно да не отвара могућност различитог схватања.

У дефиницији насловне речи тематског речника је она семантика која је битна за тему. Питање је да ли обрађивати остале семе или не.

Ако би се пошло од тога да речници лексички (и лексикографски) представљају један језик, по његовим нивоима, слојевима, тематици, онда би и врсте речника зависиле од тога шта представљају и како то чине.

У вези са првим питањем (шта дотични речник представља, или шта треба да представља) врсте речника биле би подређене језичкој разуђености, стратификацији његових структурних елемената, а у тој структури видимо могућност

за тематизовање и речничко представљање постојећих лексичких тема. Али, пошто речи имају више од једног значења, исте се речи различитим семама укључују у више тематских скупина.

Предност тематских или термилошких речника над општим речником јесте у сврсисходности избора лексике за азбучник. Овај речник обједињује појмовну страну неке људске делатности. У стварној комуникацији такве речи-појмове обједињује, разумљиво, општа лексика, те је сваки тематски речник део целине лексичког система и тако га и треба схватити.

Тематски дијалекатски речник нужно добија етнокултурни аспект. „В идеографическом (тематическом) диалектном словаре легко ориентироваться этнографу, историку культуры, фольклористу, этнолингвисту, поскольку во главу угла ставится содержание языкового материала, `реальный` план лексемы, а не формальный, как при алфавитном порядке“ (Плотникова 2000, 117).⁴ У овим речима Ане Плотникове већ се наглашава и оперативно начело конструкције оваквог речника. Он, дакле, иде за описом реалија одабране теме са семантиком коју има у догичном говору, док је сам језички аспект мање битан.

Тематски речници имају подршку у лингвистичкој географији, где се и поједини томови атласа планирају по лексичкој тематици.⁵

Литература

ГНБ	<i>Годишњак за српски језик и књижевност</i> (посвећен Недељку Богдановићу), Филозофски факултет у Нишу, Ниш 2009.
ГРЂ	<i>Годишњак за српски језик и књижевност</i> (посвећен Радосаву Ђуровићу), Филозофски факултет у Нишу, Ниш 2006.
ГПТО	<i>Говори призренско-тимочке дијалекатске области и суседних дијалеката</i> (Зборник са научног скупа у Нишкој Бањи 1992), Филозофски факултет у Нишу, Институт за српски језик САНУ, Центар за научна истраживања САНУ и Универзитета у Нишу, Ниш 1994.
ДескрЛ	<i>Дескриптивна лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе</i> (Нови Сад – Београд 2002).
ЗбФЛ	<i>Зборник Матице српске за филологију и лингвистику</i> ; Матица српска, Нови Сад (од 1957).
ЛиЛ	<i>Лексикологија и лексикографија</i> (Београд – Нови Сад 1981; Нови Сад – Београд 1984).
ППЈ	<i>Прилози проучавању језика</i> , Катедра за српски језик и лингвистику Филозофског факултета у Новом Саду, Нови Сад.
СДЗб	<i>Српски дијалектолошки зборник</i> ; Београд (од 1905).

⁴ Види и литературу тамо дату, као и садржајан преглед тематских дијалекатских речникау словенском свету (117-128).

⁵ У српској науци нема готових томова, али су за представљање лексичких тема планирана четири. Одмакао је рад на првом, донекле и на другом тому, у оквиру пројекта „Дијалектолошка проучавања српског језичког простора”. Носилац пројекта је Институт за српски језик САНУ, а руководилац др Слободан Реметић. Међутим, српско подручје заступљено је у *Опитекарпатском дијалектолошком атласу* (који је завршен), а такође и у другим атласима (OLA, ALE).

а) Речници са подручја српског језика

(Речници, речничке збирке и публикације које имају дијалекатски речник као доминантан део)

Белић (1905) – А. Белић: *Дијалекти источне и јужне Србије*; СДЗБ I (Регистар стр. 677–715), Београд.

Богдановић – Велковић (2000); – Н. Богдановић, Д. Велковић: *Жупски виноградарски речник*; Александровац.

Богдановић (2007) – Н. Богдановић: *Змијски речник*; СДЗБ LIV (сепарат), Београд.

Богдановић (2008) – Н. Богдановић: *Земљописна и њој сродна лексика*; СДЗБ LV (сепарат), Београд.

Бојанић–Тривунац (2002) – М. Бојанић, Р. Тривунац: *Речник дубровачког говора*; СДЗБ 49, Београд.

Вуковић (1988) – Г. Вуковић: *Терминологија куће и покућства у Војводини*, Нови Сад.

Бошњаковић (1984) – Ж. Бошњаковић: *Пастирска терминологија Срема*; Филозофски факултет, Нови Сад (стр. 101-158).

Бошњаковић (1985) – Ж. Бошњаковић: *Војвођанска коларска терминологија*; Филозофски факултет, Нови Сад.

Букумирић (2006) – М. Букумирић: *Терминологија куће и покућства у северној Метохизи*; СДЗБ LIII, Београд (сепарат 375-548).

Ваљевац (1987) – Наила Ваљевац: *Из кожарске лексике* (Високо код Сарајева); у: *Studia Linguistica Polona – Jugoslavica*, бр. 5, Скопје, стр. 61-70.

Војвођански (1–2000) – *Речник српских говора Војводине*, 1 (ред. Д. Петровић); Матица српска – Тиски цвет, Нови Сад. Св.1 (А–Б).

Војвођански (2 – 2002) – *Речник српских говора Војводине*, 2 (ред. Д. Петровић), Матица српска – Тиски цвет, Нови Сад. Св. 2 (В–Д).

Војвођански (3 – 2003) – *Речник српских говора Војводине*, 3 (ред. Д. Петровић), Матица српска – Тиски цвет, Нови Сад. Св. 3 (Ђ–Ј).

Војвођански (4 – 2004) – *Речник српских говора Војводине*, 4 (ред. Д. Петровић), Матица српска – Тиски цвет, Нови Сад. Св. 4 (К–Љ).

Војвођански (5 -- 2005) – *Речник српских говора Војводине*, 5 (ред. Д. Петровић), Матица српска – Тиски цвет, Нови Сад. Св. 5 (М–Њ).

Војвођански (5 – 2006) – *Речник српских говора Војводине*, 6 (ред. Д. Петровић), Матица српска – Тиски цвет, Нови Сад. Св. 6 (О–Пољупчић).

Војвођански (7 – 2007) – *Речник српских говора Војводине*, 7 (ред. Д. Петровић), Матица српска – Тиски цвет, Нови Сад. Св. 7 (пољупчић–рзати).

Војвођански (8 – 2008) – *Речник српских говора Војводине*, 8 (ред. Д. Петровић), Матица српска – Тиски цвет, Нови Сад. Св. 8 (риба–С).

Војвођански (9 – 2009) – *Речник српских говора Војводине*, 9 (ред. Д. Петровић), Матица српска – Тиски цвет, Нови Сад. Св. 9 (Т–Ф).

Вукићевић (2008) – М. Вукићевић: *Прилози груганском речнику*, Ниш 2008.

Гаговић (2004) – Светозар Гаговић: *Из лексике Пиве* (село Безује); СДЗБ LI, Београд.

Далмација (2004) – С. Далмација: *Рјечник говора Поткозарја*; Глас српски, Бања Лука.

Динић (1988) – Ј. Динић: *Речник тимочког говора*; СДЗБ 34, Београд.

Динић (1990) – Ј. Динић: *Додатак Речнику тимочког говора*; СДЗБ 36, Београд.

Динић (1992) – Ј. Динић: *Речник тимочког говора* (други додатак); СДЗБ 38, Београд.

Динић (2008) – Ј. Динић: *Тимочки дијалекатски речник*; Институт за српски језик САНУ, Монографије 4, Београд, са укључењем претходних издања.

- Елезовић (1932, 1935) – Г. Елезовић: *Речник косовско-метохијског дијалекта*, св. 1-2, СДЗБ, бр. 4 и 5, Београд 1932. и 1935, бр. 8.
- Живковић (1987) – Н. Живковић: *Речник пиротског говора*; Пирот.
- Жугић (2005) – Р. Жугић: *Речник говора јабланичког краја*; СДЗБ LI, Београд.
- Златановић (1998) – М. Златановић: *Речник говора јужне Србије*, Учитељски факултет, Врање.
- Златановић (2008) – М. Златановић: *Речник говора јужне Србије*², Врањске, Врање.
- Јахић (1983) – Ц. Јахић: *Ловачка лексика и фразеологија у рогатичком крају*; СДЗБ 29, Београд.
- Јашовић (1997) – Г. Јашовић: *Пастирска терминологија Пећког Подгора*; Исток – Зубин Поток – Приштина (стр. 129-195).
- Јовановић (2004) – В. Јовановић: *Речник села Каменице* (код Ниша); СДЗБ LI, Београд, 313-688.
- Јовановић (2007) – В. Јовановић: *Додатак речнику села Каменице код Ниша*, СДЗБ LIV, Београд 2007, 403-520.
- Лазић (2008) – А. Лазић: *Грађа за речник говора Мачве*, Културни центар, Шабац.
- Манић (1997) – Д. Манић: *Јужнички речник*, Бабушница.
- Маринковић (2010) – Ј. В. Маринковић: *Разликовни речник српски језик и призренско-тимочки говорни простор*, „Аурора“, Врање 2010.
- Марковић Ј. (1998) – Ј. Марковић: *Повртарска лексика јужног Поморавља*, Филозофски факултет, Ниш (стр. 45-127).
- Марковић Ј. (2006) – Ј. Марковић: *Ткачка лексика југоисточне Србије*, Ниш (стр. 63-136)
- Марковић (1986) – М. Марковић: *Речник народног говора у Црној Реци*; СДЗБ 32, Београд.
- Марковић (1993) – М. Марковић: *Речник народног говора у Црној Реци*; СДЗБ 38, Београд.
- Милошевић Петровић (2009) – Ј. Милошевић Петровић: *Ратарска и повртарска лексика села Дебелице*; Ниш.
- Михајловић - Вуковић (1978) – В. Михајловић и Г. Вуковић: *Српскохрватска лексика рибарства*, Нови Сад.
- Пејчић-Митић (2007) – М. Пејчић-Митић: *Метеоролошка лексика у говору Сврљига*, Сврљиг (39-90).
- Првуловић (2008) – Б. Првуловић: *Лексика старих заната*, Занатска комора, Ниш.
- Решетар (1907) – М. Rešetar: *Der štokavische dialekt* (Речнички део, стубац 224-316); Wien
- Станић (1990) – М. Станић: *Ускочки речник*, I-II, Научна књига, Београд.
- СТИЈОВИЋ (1990) – Р. Стијовић: *Из лексике Васојевића*, СДЗБ XXXVI, Београд.
- Томић (1984) – М. Томић: *Речник (говора Свиничана) у: Говор Свиничана*, СДЗБ XXX, Београд, стр. 116-243.
- Томић (1989) – М. Томић: *Речник радимског говора*, СДЗБ XXXV, Beograd, 3-174.
- Ћирилов (1982) – Ј. Ћирилов: *Речник нових речи*; Бигз, Београд.
- Ћупић (1997) – Д. Ћупић - Ж. Ћупић: *Речник говора Заграча*; СДЗБ XLIV, Београд.
- Шипка (1999) – Д. Шипка: *Опцене речи у српском језику*; ЦИЛ, Београд - Прометеј, Нови Сад, Речник и Регистар – стр. 72-227.

б) Речници са подручја других језика

- Пеев (1999) – К. Пеев: *Речник на македонските говори во југоисточниот егејски дел*, том I, Скопје, стр. 1-414.
- Видоески (1999) – Б. Видоески: *Географската терминологија во дијалектите на македонскиот јазик*; Скопје.

в) Упитници, инвентари, упутства

- Илић (1900) – П. М. Илић: *Питања за прикупљање технолошких обичаја у српско-га народа*. Лист за српски народни живот, обичаје и предање “Караџић” (издавао и уређивао Тихомир Р. Ђорђевић, у Алексинцу).
- Петровић (1980) – Д. Петровић: *Основна упутства за бележење дијалекатске лексике Војводине*; Матица српска, Нови Сад.
- Тешић (1998) – М. Тешић: *Основни текст упитника за воденичку терминологију*; Српски језик, 1-2, Београд - Никшић, стр. 529-534.

г) Студије, монографије и расправе, прилози

- Белић (1955) – Белић Александар: *О стручним терминологијама*; Наш језик, н.с. VI/5-ь (1955), стр. 133-137.
- Блинова (1972) – Блинова, О. И.: *Лексическая мотивированность и некоторые проблемы региональной лексикологии*; у: Вопросы изучения лексики русских народных говоров, Ленинград 1972.
- Богдановић (1988) – Н. Богдановић: *Један Вуков компромис*, у: Друштвене промене и народно стваралаштво (зборник реферата са научног скупа), Ниш 1988, стр. 53-56.
- Богдановић (1991) – *На раскрићу дијалекатске лексикографије*; Зборник Филолошког факултета у Приштини, I, Приштина 1991, стр. 97-103.
- Богдановић (1994) – Н. Богдановић: *Лексичка дисперзија у говорима југоисточне Србије*; ГПТО, стр. 241-251.
- Богдановић (1996) Н. Богдановић: *Означивање стилске вредности у дијалекатским речницима*; Зборник радова Филозофског факултета у Нишу (серија Српски језик и књижевност), бр. 4-5, Ниш 1996, стр. 197-207.
- Бояджијев (1986) – Т. Бояджијев: *Българска лексикология*, София 1986.
- Бошњаковић (1984) – Ж. Бошњаковић: *Пастирска терминологија Срема*; Филозофски факултет, Нови Сад (стр. 1-100).
- Бошњаковић (1985) – Ж. Бошњаковић: *Војвођанска коларска терминологија*; Филозофски факултет, Нови Сад.
- Братанић (1993) – М. Братанић: *Култура речника и речник културе*; ЛиЛ 1993, 27-32.
- Брозовић (1982) – Д. Брозовић: *О садржају појма норма у лексикографији и лексикологији*; ЛиЛ 1982, стр. 15-20.
- Бурзан (2002) – М. Бурзан: Статус глаголских именица у двојезичним речницима; ДескрЛ, 351-357.
- Вајс (1982) – Н. Вајс: *О лексикографској дефиницији (од лексикографије до семантике)*, ЛиЛ, 1982, 21-16.
- Вътов (1998) – В. Вътов: *Объ предговор към учебний полилексикон*; у: Малък Етимологичен речник на български език; Велико Търново 1998, 5-37.
- Вукадиновић (1985) – В. Вукадиновић: *Топоними зоонимског порекла*; Филозофски факултет, Ниш.
- Вуковић (1988) – Г. Вуковић: *Терминологија куће и покућства у Војводини*; Филозофски факултет, Нови Сад 1988.
- Георгиев - Русинов (1979) – С. Георгиев - Р. Русинов: *Учебник по лексикология на български език*; София 1979.
- Горган-Премк (1997) – Г. Горган-Премк: *Полисимија и организација језичког система у српском језику*, Београд.

- Грицкат-Радуловић (1988) – И. Грицкат-Радуловић: *Проблеми описне лексикографије*; у: Глас САНУ СССЛП, Одељење језика и књижевности, књ. 13, Београд 1988, стр. 7-13-
- Грковић (1982) – М. Грковић: *Речник личних имена код Срба*; “Вук Караџић“, Београд.
- Дешић (1982) – Д. Милорад: *Критеријум за одређивање фразеологизама у рјечницима савременог српскохрватског језика*, у: ЛиЛ 1984, 53-55.
- Дорошевски (1973) – В. Дорошевский: *Элементы лексикологии и семантики*. Прогрес, Москва.
- Драгин – Бошњаковић (1994) – *Лингвогеографски поглед на ратарску лексику југоисточне Србије* (Zea maus L.); ГПТО стр. 377-404.
- Жугић (2006) – Р. Жугић: *Властимир Јовановић, Речник села Кемнице код Ниша* (приказ), Зборник Матице српске за славистику, бр 69, Нови Сад 2006, стр. 291-294.
- Зајцева (1982) – С. Зајцева: *Дијалекатски речници као база за савремена лингвистичка истраживања*; ЛиЛ 1982, 69-76.
- Згуста (1991) – Л. Згуста: *Приручник лексикографије*; “Свјетлост“, Сарајево.
- Илић (2004) – М. Илић: *Лексикографски поступци у дијалекатским речницима југоисточне Србије*, Филозофски факултет, Ниш.
- Илић (200), – М. Илић: Неки могући типови дијалексема, ГНБ, 145-150.
- Јашовић (2010) – Г. Јашовић: *Лични надимци са Косова и Метохије*; Косовска Митровица – Београд (1-216).
- Јашовић (1997) – Г. Јашовић: *Пастирска терминологија Пећког Подгора, Приштина* (стр. 7-128).
- Кашић (1978) – Јован Кашић, *Из историје наше пољопривредне терминологије*, ЗбФЛ (1978), бр. 21/2, стр. 79-84.
- Клајн (1992) – И. Клајн: *Речник нових речи*, МС, Нови Сад.
- Комадинић (1992) – Г. Комадинић: *Ткачка лексика Драгачева*; Научна књига, Београд (с речником, стр. 60-88).
- Марковић (1998) – Ј. Марковић: *Повртарска лексика јужног Поморавља*, Филозофски факултет, Ниш (стр. 5-44).
- Марковић (2006) – Ј. Марковић: *Ткачка лексика југоисточне Србије*, Ниш (стр. 5-62).
- Марковић (2007) – Ј. Марковић: *Опцена лексика у дијалекатским речницима*, у: Еротско у култури Срба и Бугара, Ниш 2007, стр. 74-87.
- Михаљевић (1993) – М. Михаљевић: *Дефиниција назива у термилошким рјечницима*; Расправе Завода за језик, св. 19; Загреб 1993; стр. 259-271.
- Недељков (2002) – Љ. Недељков: *Проблем вишечланих лексема у лексикографској пракси*; ДескрЛ 243-249.
- Недељков (2006) – Љ. Недељков: *Експликација културне димензије лексике у речнику*, ГНБ, 291-300.
- Николић (2002) – М. Николић: *Тешкоће при утврђивању одреднице у речницима српског језика*; ДескрЛ, 49-56.
- Пејчић-Митић (2007) – М. Пејчић-Митић: *Метеоролошка лексика у говору Сврљига*, Сврљиг (5-38).
- Пенавин (1982) – О. Пенавин: *Регионални дијалектолошки речник Мађара у Југославији*; ЛиЛ 1982, 183-190.
- Петлева (1994) – О. П. Петлева: *Значение новых диалектных словарей юговосточной Сербии для славянской этимологии*, ГПТО, стр. 335-344.

- Петровић А. (1994) – А. Петровић: *Народни називи за крушке у говорима југоисточне Србије*; ГПТО, стр. 405-414.
- Петровић (1982) – Д. Петровић: *Проблеми и изгледи српскохрватске дијалекатске лексикографије*; ЛиЛ 1982, стр. 195-200.
- Петровић (1985) – Д. Петровић: *Српскохрватска дијалекатска лексикографија*; Књижевне новине, бр. 700/701, Београд 15. децембар 1985, стр. 40.
- Петровић (2002) – Д. Петровић: *Дијалекатска лексика и речник стандардног језика*; ДескрЛ, 277-283.
- Пешикан (1982) – М. Пешикан: *О селекцији речи у описним речницима*; ЛиЛ 1982, 201-208.
- Пижурица (1994) – М. Пижурица: *Значај идентификације тематских области у припремама за прикупљање дијалекатске лексике*; ГПТО, стр. 345-350.
- Плотникова (2000) – А. А. Плотнокова: *Словари и народная культура* (Очерки славянской лексикографии; Москва.
- Попов (1987) – Б. Попов: *Речник лесковачког говора* (приказ); Зборник МС за филологију и лингвистику, XXX/2, Нови Сад 1987.
- Првуловић (1994) – Б. Првуловић: *Лексика боја у говору села Штитарца код Књажевца*, ГПТО, стр. 317-326.
- Првуловић (2007) – Б. Првуловић: *Лексика старих заната*, Занатска комора, Ниш 2008.
- Прћић (1997) – Т. Прћић: *Семантика и прагматика речи*; Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Сремски Карловци - Нови Сад.
- Пујић (1982) – С. Пујић: *Поријекло српскохрватске пчеларске лексике*, ЛиЛ 1982, 217-226.
- Радовић-Тешић (2002) – М. Радовић-Тешић: *О степенастом представљању значења речи*; ДескрЛ, 141-147.
- Рајковић (1982) – Љ. Рајковић: *Лексичко богатство тимочко-лужничких говора*; ЛиЛ 1982, 2ь3-2ь8.
- Реметић (1982) – С. Реметић: *Из шумарске терминологије кладањског краја*; ЛиЛ 1982, 269-276.
- Rešetar (1907) – Milan Rešetar: *Der Štokavische Dialekt*, Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Wien 1907, (poglavlje: III. Lexikalische Eigentümlichkeit štokavischer Mundarten, st. 221-317).
- Ристић (2002) – С. Ристић: *Експресивна лексика у дескриптивном речнику*; ДескрЛ, 89-102.
- Савић-Грујић (2009) – А. Савић-Грујић: *Једно поређење српских дијалекатских речника*; ГРЂ 2009, 455-464.
- Симић (1984) – М. Симић: *Дијалекатска лексика и њен однос према књижевној лексици*; ЛиЛ 1984.
- Симовљевић (2002) – И. Симовљевић: *Лексика народних веровања у Речнику Матице српске*; ППЈ 33, Нови Сад, 182-198.
- Станић (1982) – М. Станић: *Из ускочке лексике*; ЛиЛ 1982, 285- 288.
- Стевановић (1984) – М. Стевановић: *Од потреба до могућности нормирања речника савременог језика*, у: *Лексикографија и лексикологија*, Нови Сад – Београд, 1984.
- Толстој (1984) – Н. И. Толстој: *Српскохрватска дијалекатска лексикографија у лингвистичкој перспективи*; ЛиЛ 1984, стр. 181-190.

- Тополињска (2002) – З. Тополињска: *Шта тражим у речнику*; ДескрЛ 33-37.
- Ћирић (2009) – Љ. Ћирић: *Хипокоризација и пејоризација у фитонимији Лужнице*; ГРБ 2009, 509-514.
- Ћупић (1982) – Д. Ћупић: *Новија српскохрватска лексикографија*, ЛиЛ 1982; стр. 305-310.
- Фалињска (1982) – Б. Фалињска: *Улога географског фактора у дефинисању значења*; ЛиЛ 1982, 311-315.
- Финка (1973) – Б. Финка: *Напутак за рад на Рјечнику хрватског кајавског књижевног језика*; Расправе Института за језик ЈАЗУ, књ. 2, Загреб 1973, (Упуте стр. 255-260).
- Финка (1982) – Б. Финка: *Рјечник језика хрватске кајавске писане ријечи*; ЛиЛ, 325-331.
- Шојат (1984) – А. Шојат: *Неки лексиколошки проблеми при изради регионалних дијалекатских рјечника*; ЛиЛ 1984, 223-227.
- Шипка (1987) – Д. Шипка: *Вуков лексикографски поступак – на примјеру односа према „вулгаризмима” и хомонимији, „Вук Стефановић Караџић”* (зборник радова), Сарајево 1987.
- Шипка (1998) – Д. Шипка: *Основи лексикологије и сродних дисциплина*, Нови Сад.
- Шипка (1999) – Д. Шипка: *Опсцене речи у српском језику*; ЦИЛ, Београд - Прометеј, Нови Сад 1999, студија – стр. 7-71.
- Шпис-Ћулум (1995) – М. Л. Шпис-Ћулум: *Фитонимија југозападне Бачке*; СДЗб ХЛI, Београд 1995, стр. 397-490.

Nedeljko Bogdanović

THEMATIC AND/OR TERMINOLOGICAL DIALECT DICTIONARY

Summary

The paper points out the existence and the need to work on thematic dialect dictionaries, as a precondition to the formation of terminological dictionaries of the Serbian language.

